

ABSTRAKT

Disertační práce zkoumá potenciál výtvarného umění pro školní výuku.

Pozornost práce je zaměřena na možnosti, jak prostřednictvím umění přispět k plnění vybraných obecných a oborových cílů vzdělávání definovaných v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní školy. Analyzujeme možnosti rozvoje vybraných klíčových kompetencí. Mapujeme mezioborové přesahy vzdělávacích situací založených na rozvoji percepce, komunikace a reflexe obrazu. Předmětem našeho zájmu je primárně obraz umělecký, sekundárně pak obraz vizuální kultury obecně.

Na poli teorie vstupujeme do vybraných oblastí postmoderní filozofie, teorie vizuální kultury, teorie dějin umění, okrajově pak kognitivní lingvistiky. V rámci těchto teorií se soustředíme na pojednání, která odhalují paradigmatické změny obracející perspektivu směrem k divákovi a jeho prožívání, a v tomto kontextu reflektují proměny institucionální praxe. Na vybrané teorie a jejich výstupy navazujeme v kontextech pedagogiky, didaktiky výtvarné výchovy a galerijní edukace. Z této pozice nahlížíme specifika spojená s dětským divákem.

Výzkumná část se skládá ze tří případových studií. Zaměřujeme se na konkrétní výukové situace, které se zakládají na práci s obrazem, a to buď přímo, v prostředí galerie, kde se klíčovým prvkem vzdělávací situace stává setkání s originálem uměleckého díla či výstavou, nebo zprostředkovaně, kdy je umělecké dílo ve výuce prezentováno pomocí jeho reprodukce.

Předmětem výzkumu je na jedné straně samotný proces utváření významu a vznik interpretace obrazu dětským divákem, na druhé straně výzkum didaktické transformace z témat umění v obsah učiva. Výzkum je realizován s věkovou skupinou žáků druhého stupně základních škol, primárně v předmětu výtvarná výchova.

Klíčová slova

Obraz - výtvarné umění - vizuální kultura - výtvarná výchova - kurikulum - galerijní edukace - vizuální gramotnost - kulturní kompetence - teorie vizuální kultury - interdisciplinarita - diskurz - didaktická transformace obsahu - konceptová analýza - kompetenční model